

ת"א 13-05-39361 בן חורין נ' למשקי רמת הגולן בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

בפני כב' השופט דניאל קירס

מיכאל בן חורין ת"ז 30238745

התובע

נגד

1. אגודת מים שיתופית למשקי רמת הגולן בע"מ

נתבעים

2. רמי לנר ת"ז 050144534

ע"י ב"כ עוה"ד ניצן טבנקין

פסק דין

- 1
- 2 1. בכתב התביעה נטען כי התובע, בן 65, נשוי ואב לשנים-עשר, מהנדס מטוסים בהכשרתו,
- 3 היה מהפעילים הבולטים והמובילים בישראל למען המאבק לשמירת רמת הגולן בריבונות ישראלית.
- 4 לטענתו, מאז התיישב בשוב נוב שברמת הגולן בשנת 1975, הוא השתתף במאות פעולות הסברה
- 5 ציבוריות על מנת לשכנע כי רמת הגולן היא חלק בלתי נפרד מארץ ישראל. בשלהי 1991, עם כינוסה
- 6 של ועדת מדריד, חשש התובע כי ממשלת ישראל תסכים לוותר על ריבונותה ברמת הגולן במסגרת
- 7 הסכם שלום עם סוריה כפי שהסכימה לכך בחצי האי סיני, והוא החליט לנהל מערכה ציבורית רחבה
- 8 על בסיס הרעיון שרמת הגולן חיונית לישראל. לטענת התובע, הוא השקיע זמן ומאמצים רבים
- 9 בחיפוש אחר סיסמה שתשדר מסר זה. נטען, כי לאחר ניסיונות שונים במסגרתם הועלו על ידי
- 10 התובע שמות שונים אשר לא זכו להתלהבות ותמיכה בקרב בני משפחתו, הוא הגה את הסיסמה
- 11 "הגולן – המים של המדינה", וזאת ברוח אמירתו של לוחם גולני בני מסס אשר, עת נשאל על ידי
- 12 כתב צבאי במלחמת יום הכיפורים מדוע הסתער קדימה, השיב כי "אמרנו לנו שהחרמון הוא העיניים
- 13 של המדינה". התובע טוען כי גרפיקאים הכינו לו 5 כרזות הנושאות את הסיסמה, בהן השתמש
- 14 במהלך המערכה הציבורית. עם תחילת כהונתו של יצחק רבין ז"ל כראש ממשלת ישראל, התעורר
- 15 חששו של התובע מחדש, והוא חידש – כך נטען – את המערכה הציבורית. לטענת התובע, במסגרת
- 16 זו, ולאחר שביקש רשות לכך, הוא שירטט כתובת ("גרפיטי") ענקית בגודל של למעלה מ-6 מטרים
- 17 בסיסמה "הגולן – המים של המדינה" על בריכת מים בכביש הכניסה לדרום רמת הגולן.
- 18
- 19 הנתבעת היא אגודה שיתופית העוסקת באספקת מים ליושבי רמת הגולן, קידוחי מים
- 20 ובנייה ותחזוקה של מאגרי מים (להלן: **האגודה**); הנתבעת קרויה בידי הצדדים גם בשם **מי גולן**.
- 21 הנתבע עובד באגודה משנת 2009, ומכהן בה כמנהלה הכללי. לטענת התובע, מזה מספר שנים עושים
- 22 הנתבעים שימוש שוטף בסיסמה שהגה, בין היתר על גבי שלטי פרסום של האגודה ברחבי רמת
- 23 הגולן, ועל גבי כל המסמכים הרשמיים שלה ובמצגות שהיא מציגה באתרה במרשתת. לטענת התובע

בית משפט השלום בקצרין

ת"א 13-05-39361 בן חורין נ' למשקי רמת הגולן בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

1 הוא פנה בשנה שקדמה להגשת התביעה לנתבעים בדרישה להסדיר את עניין שימושם בסיסמה; הוא
2 הציע להעניק רשיון בלתי חוזר לשימוש בסיסמה בכפוף לתשלום תגמולים. לטענת התובע, פניותיו
3 נענו בשלילה, תוך שהנתבעים טוענים כי הם, ולא התובע, אשר הגו את הסיסמה לפני כעשרים שנה.
4 לטענת התובע הנתבעים משתמשים בסיסמה לכל היותר במשך שנים בודדות (פס' 21 לכתב
5 התביעה). התובע טוען לעילות בדיני זכות יוצרים, בדיני קניין הכלליים, בדיני עשיית עושר ולא
6 במשפט ובדיני נזיקין.

7
8 2. בכתב ההגנה טענו הנתבעים כי דין התביעה להידחות על הסף מפאת התיישנות, שיהוי,
9 וחוסר ניקיון כפיים, שכן התובע קבל חשבוניות מהנתבעת שעליהן מתנוססת הסיסמה החל משלהי
10 שנת 2000 ואף חתם על הסכם מולה בשנת 2006 שגם עליו מתנוססת הסיסמה, והודה כי הוא מבקש
11 פיצוי רק כי נקלע למצוקה כלכלית; התובע אף מסכים שהאגודה תמשיך להשתמש בסיסמה, כי
12 שימוש זה מקדם את מטרותיו (שימור הגולן). לגוף העניין טענו הנתבעים, כי למיטב ידיעת האגודה,
13 הסיסמה "הגולן – המים של המדינה" נהגתה באחת מישיבות ועד הגולן לפני כעשרים שנה (בזמן
14 כהונת יצחק רבין ז"ל כראש הממשלה), ולאחר מספר שנים הוחלט לרתום אותה לצורך המאבק של
15 האגודה הנתבעת עצמה לשימור רמת הגולן (מאבק אשר חודש לאור עלייתו של אהוד ברק לשלטון).
16 לטענת הנתבעים, האגודה עושה שימוש תדיר ונרחב כדין בסיסמה זו במשך כחמש עשרה שנים. נטען
17 כי לנתבע, אשר מכהן כאמור באגודה במשך רק כ-3 שנים, אין כל ידיעה אישית לגבי רוב רובן של
18 טענות התובע. עוד טוענים הנתבעים כי הם אינם מפיקים כל רווח כלכלי מהשימוש בסיסמה. שכן,
19 האגודה אינה עומדת בביקוש צריכת המים בגולן; אספקת המים נעשית בכפוף לרישיון מטעם רשות
20 המים ואסור לספק מים ל"לקוחות מזדמנים"; ועל כן האגודה אינה נוקטת בפעולות פרסום ושיווק,
21 להן היא אינה נדרשת. נטען, כי אין לתובע זכות יוצרים בסיסמה. נטען כי מדובר בסיסמה פוליטית
22 שהפכה זה מכבר לנחלת הכלל. לחילופין טוענים הנתבעים כי הם בגדר "מפרים תמימים" לפי סעיף
23 58 לחוק זכות יוצרים, התשס"ח-2007, שכן הם לא ידעו, וכי גם כיום אין הם יודעים, כי לתובע
24 זכות יוצרים כנטען על ידו.

התיישנות

25
26
27
28 3. לטענת הנתבעים, מרוץ ההתיישנות מתחיל בדין האזרחי כאשר מתגבש בידי התובע "כוח
29 התביעה", ומבחן זה חל גם בדיני זכויות יוצרים. התובע ידע על שימוש מי גולן כבר בתחילת שנות
30 האלפיים, ולטענת הנתבעים במועד זה כבר היה בידו "כוח התביעה" להגיש את התביעה דנן. משלא
31 עשה כן וחלפו 7 שנים לפני הגשת התביעה, התביעה – התיישנה.

32
33 4. בכל הנוגע לשימוש הנתבעים בסיסמה בשבע השנים שקדמו ליום הגשת התביעה, דין טענת
34 ההתיישנות להידחות. לפני חקיקת חוק זכות יוצרים נקבע בפסיקה כי סעיף 89 לפקודת הנזיקין

בית משפט השלום בקצרין

ת"א 13-05-39361 בן חורין נ' למשקי רמת הגולן בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

1 [נוסח חדש] חל בדיני זכויות יוצרים ובלבד כי "החלטה של דוקטרינה פלונית מהפקודה מתיישבת
2 עם יסודותיה, עם מהותה, עם בניינה של העוולה שבה מדובר, ועם המסגרת שבה היא נמצאת" (ע"א
3 **Sidaar Tanker Corporation** 804/80 נ' **חברת קו צינור אילת אשקלון בע"מ**, פ"ד לט(1) 393
4 (1985); כיום, לאחר חקיקת חוק זכות יוצרים, התשס"ח-2007 קובע סעיף 52 שבו כי "הפרה של
5 זכות יוצרים או זכות מוסרית היא עוולה אזרחית, והוראות פקודת הנוזיקין [נוסח חדש], יחולו
6 עליה, בשינויים המחויבים ובכפוף להוראות חוק זה". סעיף 89 לפקודת הנוזיקין קובע:
7

89. לענין תקופת התיישנות בתובענות על עוולות – יהיום

תחילת

שנולדה עילת התובענה הוא אחד מאלה:

התיישנות

(1) מקום שעילת התובענה היא מעשה או מחדל – יהיום שבו

אירע אותו מעשה או מחדל; היה המעשה או מחדל נמשך

והולך – יהיום שבו חדל;

....

8
9 הנתבעים הפנו ל-ת"א (מחוזי ת"א) 2050/04 **רוקה נ' הוצאת ספרים יבנה בע"מ**, פס' 20 (11.4.2006)
10 בו, בתביעת זכויות יוצרים בקשר לסדרת ספרים, דחה בית המשפט המחוזי בתל אביב (כבוד
11 השופט ר' רונן) את הטענה שמדובר ב"עוולה מתמשכת". נקבע, כי ההחלטה להוציא את סדרת
12 הספרים היא המעשה המפר ופרסומים שנעשו לאחר מכן הם אך התוצאה שלו, ומאחר וההחלטה
13 להוציא את הסדרה התקבלה למעלה מ-7 שנים לפני הגשת התביעה שם, התביעה התיישנה. אולם,
14 בפסק דין מאוחר יותר של אותו בית משפט, ת"א (מחוזי ת"א) 2062/02 **ברקי פטה המפריס**
15 **(ישראל) בע"מ נ' האולפנים המאוחדים בע"מ** (25.3.2008), קבע כבוד השופט ד"ר ע' בנימיני,
16 בתביעה בקשר ליומני חדשות ישנים, כי –

17
18 "...ניתן להחיל את סעיף 89 לפקודת הנוזיקין במקרה שלפנינו, כאשר עילת התביעה

19 העיקרית היא הפרת זכות יוצרים. הפרה שכזו היא אכן עוולה מתמשכת, אשר ניתן

20 לתבוע סעדים בגינה לתקופת הפרה שהתרחשה בשבע השנים שקדמו ליום הגשת

21 התביעה, כאמור בסעיף 6 לחוק התיישנות, התשי"ח-1958 (ראה: ה"פ (ת"א) 133/02

22 **שלום חנוך נ' אסנת הוצאה לאור בע"מ**... (פסקה 4), מפי כב' השופט נ' ישעיה (19.6).

23 (03). כך נפסק לגבי העוולה המתמשכת של הסגת גבול, אשר יוצרת עילת תביעה חדשה

24 בכל יום בו היא נמשכת (ראה: י' זוסמן, **סדרי הדין האזרחי**, מהדורה שישית, סעיף

25 132, ה"ש 257; וע"א 367/83 מ' **שושן חברה לבנין ופיתוח בע"מ נ' רמות גזית בע"מ**,

26 פ"ד לט(1) 633, פסקה 7; ע"א 590/67 **קלינמן נ' ד"ר מירון חרושת כימית בע"מ**, פ"ד

27 כב(2) 929, 923-924).

28

בית משפט השלום בקצרין

ת"א 13-05-39361 בן חורין נ' למשקי רמת הגולן בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

1 הנה כי כן, ככל שמדובר בסעדים כספיים – רשאית התובעת לכלול בתביעתה כל הפרה
2 של זכויות היוצרים ביומנים, שהתבצעה בשבע השנים שקדמו ליום הגשת התביעה
3 (1.9.2002)... " (פס' 35-36).

4
5 עינינו הרואות כי גישת השופט **בנימיני** אינה כגישת השופטת **רוזן**. השופט **בנימיני** לא קבע בענין
6 **ברקי פטה המפריס** כי מרוץ ההתיישנות חל עם ההחלטה הראשונה לבצע עסקאות ביומני החדשות
7 (וכי העסקאות אינן אלה תוצאה של אותה הפרה); הוא קבע כי בכל הנוגע להפרות שבוצעו בשבע
8 השנים לפני הגשת התביעה, התביעה לא התיישנה, כי הפרת זכות יוצרים היא עוולה מתמשכת.
9 בערעור על פסק הדין של השופט **בנימיני** בענין **ברקי פטה המפריס** קיבל בית המשפט העליון את
10 גישתו של השופט **בנימיני**. השופט **נ' הנדל**, בהסכמת חבריו המשנה לנשיאה **א' ריבלין** והשופט **ס'
11 ג'ובראן**, קבע:

12
13 "בקצרה אציין, שלא ראיתי ממש בטענותיהם של המערערים בדבר שיהוי והתיישנות.
14 אין לקבל טענת התיישנות בנוגע ל-7 השנים שקדמו לתביעה, שכן מדובר בתביעה בגין
15 עוולה מתמשכת" (ע"א 4600/08 **האולפנים המאוחדים בע"מ נ' ברקי פטה המפריס
16 ישראל בע"מ** (4.4.2012)).

17
18 הנה כי כן, עמדתו של השופט **בנימיני** נתקבלה בבית המשפט העליון כהלכה מחייבת. אעיר, בענין
19 ההבחנה בין עוולה מתמשכת (בה מדובר במעשים המהווים רצף אחד, כאשר מרוץ ההתיישנות
20 מתחיל בהתאם ללשון סעיף 89 לפקודת הנוזיקין בסוף רצף המעשים כולו) לבין עוולה מתחדשת (בה
21 מדובר ברצף של מעשים שכל אחד מהם מקים עילה עצמאית ממנה נמנית תקופת ההתיישנות) –
22 ראו טל חבקין **התיישנות** 302-304 (2014) – כי להבנתי כוונתם של בתי המשפט המחוזי והעליון
23 בפרשת **ברקי פטה המפריס** היא לעוולה מתחדשת. שכן, קביעתם לא היתה כי מרוץ תקופת
24 ההתיישנות מתחילה בסוף רצף המעשים כולם (כך שכל המעשים, לרבות אלה שבוצעו לפני למעלה
25 מ-7 שנים לפני הגשת התביעה, ניצלים מהתיישנות); קביעתם היתה, שלאור אופי העוולה כעוולה
26 מתמשכת, רק המעשים שבוצעו ב-7 השנים לפני הגשת התביעה שם לא התיישנו. קביעה זו גם
27 מתיישבת עם הדין בקשר לעוולה קניינית נוספת, עולת הסגת הגבול, כעוולה מתחדשת (ראו **חבקין**,
28 שם; ע"א 35/71 **חברת ישראל אוסטרליה להשקעות פרדסנות ומטעים בע"מ נ' מושב בני דרוז
29 אגודה חקלאית שיתופית בע"מ**, פ"ד כז(1) 225 (1972)).

30
31 הנתבעים הפנו לע"א 4958/12 **רגן נ' שפירו** (6.11.2013) בטעונום בדבר התיישנות. פסק דין
32 זה אינו פסק דין מנומק אלא פסק דין בו נקבע כי הצדדים קיבלו את המלצת בית המשפט לפיה חלף
33 פסק-דינו של בית המשפט המחוזי שם (ת"א (מחוזי ת"א) 9430/07 **שפירו נ' רגן** (11.12.2011)),
34 הצדדים יתפשרו (כמפורט שם).

בית משפט השלום בקצרין

ת"א 13-05-39361 בן חורין נ' למשקי רמת הגולן בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

1
2 עוד הפנו הנתבעים ל-ת"א (מרכז) 9289-02-09 גולני נ' כהן, פס' 35 (8.2.2012). באותו פסק
3 דין בית המשפט המחוזי הפנה לטענת הנתבע 2 לפסק דין רוקה של השופטת רונן; אך בית המשפט
4 לא הכריע לפיו (אלא קבע כי גם אם יניח שהטענה נכונה, אין התיישנות מסיבה אחרת). בערעור
5 ובערעור שכנגד על פסק דין גולני בבית המשפט העליון, הוסכם על תשלום סך כסף נוסף לתובע תוך
6 מחיקת הערעור וסיום המחלוקת בין הצדדים (ע"א 2662/12 גולני נ' כהן (6.1.2014)).

7
8 5. בענייננו, הטענה בענין הפרת זכות יוצרים היא טענה להפרת זכות ההעתיקה של יצירה
9 ספרותית. בניגוד לטענת הנתבעים לפיה התובע טוען להעתיקת הכתובת – הגרפיקה – התובע אינו
10 טוען כי הצורה הגראפית שבה הוצגה הסיסמה "הגולן – המים של המדינה" הועתקה אלא –
11 שהסיסמה עצמה הועתקה ("מזה מספר שנים עושים הנתבעים שימוש שוטף בסלוגן שהגה
12 התובע...") (פס' 16 לכתב התביעה); "הנתבעים העתיקו את סלוגן התובע" (פס' 21)). אין מחלוקת
13 על כך שהאגודה מוציאה חודש בחודשו חשבונות לחייביה הנושאות את הסיסמה. לא מדובר
14 במעשה העתיקה אחד ויחיד שבוצע לפני שנים רבות אלא, בהעתיקות חוזרות ונשנות, חודש בחודשו.
15 התובע לא טען להתיישנות שלא מדעת לפי סעיף 8 לחוק ההתיישנות, התשי"ח-1958, ואעיר כי
16 ממילא אין מקום לטענה כזו, שכן צורפו לתצהיר העדות של הנתבע חשבונות של הנתבעת המופנית
17 אל התובע הנושאת את הסיסמה משנת 2002, בנוסף לחוזה הנושא את הסיסמה מחודש פברואר
18 2006 עליו חתום התובע.

19
20 6. לסיכום נושא ההתיישנות: התובע טען שהנתבעים משתמשים בסיסמה במשך שנים בודדות
21 בלבד ולא הגדיר את התקופה. לאור כל האמור, אף אם תקופה זו כוללת העתיקות שאירעו למעלה
22 מ-7 השנים שקדמו להגשת התביעה, רק התביעה בגין אלה אשר אירעו בתוך תקופת 7 השנים לפני
23 הגשת התביעה לא התיישנה. היתר - התיישן.

שיהוי

24
25
26
27 7. לטענת הנתבעים יש לדחות את התביעה מפאת שיהוי נוכח ויתור התובע על זכויותיו
28 המוכחשות בסיסמה; הנוק הראייתי שנגרם לנתבעת; וחוסר תום לבו של התובע.

29
30 8. בענין ויתור התובע, טוענים הנתבעים כי יש ללמוד על ויתור זה מהשיהוי בו לקה התובע וכן
31 מהצהרתו לפיה הוא שמח על השימוש שנעשה בסיסמה. אני דוחה את הטענה. זו הצהרתו של
32 התובע:

33

בית משפט השלום בקצרין

ת"א 13-05-39361-05 בן חורין נ' למשקי רמת הגולן בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

1 "את הסיסמא 'הגולן – המים של המדינה' אני המצאתי, זה חידוש שלי בלבד, ואני
2 שמח שלאחר כעשור שנים, אימצה חברת 'מי גולן' את הסיסמא שהמצאתי כלוגו
3 שלה... לפני כשנתיים וחצי נודע לי לראשונה על מושג חוקי המכונה 'קניין רוחני'...
4 נפגשתי עם מר רמי לנר – מנכ"ל 'מי גולן' במשרדו שבקצרין בבקשה לשלם לי בעבור
5 עבודתי זו. עדיין לא נעתר לבקשתי, ולכן אני מבקש סעד מבימ"ש שיורה לחברת 'מי
6 גולן' שתשלם לי כמגיע לי כחוק".

7
8 הדברים ברורים והם אינם בגדר ויתור על זכות היוצרים. אוסיף, כי בחוכמה לא טענו הנתבעים כי
9 בקבלת חשבוניות של הנתבעת הנושאות את הסיסמא על ידי התובע ובחתימת התובע מול הנתבעת
10 על חוזה להספקת מים יש משום ויתור. תנאי לסילוק תביעה אזרחית מפאת ויתור הוא שהנתבע
11 הסתמך על מצג הוויתור של התובע (ע"א 6805/99 **תלמוד תורה הכללי והישיבה הגדולה עץ חיים**
12 **בירושלים נ' הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה, ירושלים**, פ"ד נז(5) 433, 446-447 (2003)). גם אם
13 אניח לטובת הדיון (והדבר אינו ברור מאליו) שחתימת התובע כצרכן על הסכם של הנתבעת עליו
14 מתנוססת הסיסמא מהווה מצג של ויתור על זכויות בסיסמה, מאחר ולטענת הנתבעים הם לא ידעו
15 כי התובע טוען לזכויות יוצרים בסיסמה, הם ממילא לא הסתמכו על מצג זה בהחלטה להמשיך
16 להעתיק את הסיסמה לאחר החתימה על החוזה בשנת 2006. הנתבעים אמנם טענו כי הם הסתמכו
17 במשך שנים על כך שאיש אינו טוען לזכויות בסיסמה, אולם התובע הצהיר כי נודע לו שיש לו זכויות
18 משפטיות בנות אכיפה בענין רק כשנתיים לפני הגשת התביעה (והנתבעים ויתרו על חקירתו בחקירה
19 נגדית), ובנסיבות אלה ממילא אין לראות בתובע כמי שזנח את תביעתו לפני כן (שם, בע' 446 ליד
20 האותיות ב-ג; השוו שיהוי בדין המינהלי הכולל יסודות של שיהוי סובייקטיבי ושיהוי אובייקטיבי,
21 שם בע' 448-449; ראו והשוו ת"א (נצ') 643/05 **Ansell Limited נ' סופר פארם ישראל בע"מ**, פסי'
22 36 (28.11.2005); באותה פרשה נדון עניינה של חברה בעלת סימן מסחר רשום – קרי, **תובעת הערה**
23 לזכות המשפטית – ונקבע כי "אין בעל הסימן רשאי לשבת בחיבוק ידיים, שעה שהוא סבור כי מופר
24 סימנו..."; כן נקבע שם כי תביעת התובעת שם לאחר שנים, למרות שהיתה ערה לפעילות הנתבעת
25 ואף סברה שאין בה הפרה של הסימן, מהווה חוסר תום לב).

26
27 9. דוחה אני גם את הטענה לפיה נזק ראייתי מצדיק דחיית התביעה מפאת שיהוי. הנתבעים
28 לא טענו לנזק ראייתי בכתב ההגנה. בתצהיר העדות הראשית של הנתבע 2, מנכ"ל האגודה הוצהר כי
29 "הסיסמא נבחרה מתוך עשרות סיסמאות, כסיסמא לקידום המאבק על שימור רמת הגולן – ולא
30 לקידום מי גולן, במסגרת ישיבת היגוי של **וועד ישובי רמת הגולן**, אשר התקיימה למיטב ידיעתי
31 בשנות התשעים" (פס' 13; ההדגשה הוספה). גרסה זו בענין וועד ישובי רמת הגולן שונה מהגרסה
32 במכתב התשובה של הנתבעים לתובע מיום 21.1.2013, לפני הגשת התביעה, לפיה:
33

בית משפט השלום בקצרין

ת"א 39361-05-13 בן חורין נ' למשקי רמת הגולן בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

1 "מבירור שנערך בקרב צוות האגודה הובהר, כי סיסמת 'הגולן – המים של המדינה'
2 הומצאה על ידי צוות מי גולן לפני כעשרים שנה..."

3
4 כאמור, מנכ"ל הנתבעת מכהן בנתבעת רק החל משלוש שנים לערך לפני הגשת התביעה, אך בישיבת
5 ההוכחות הסתבר כי אכן ישנם שני עובדים של האגודה, שהנתבעים יודעים עליהם, אשר זוכרים את
6 האירועים – מיכל ושימלה. אלא שהנתבעים בחרו שלא להגיש תצהירים של שני עובדים אלה:

7
8 "ש. מכתבכם אלי מיום 21.1.2013 נכתב כך 'סיסמת הגולן המים של המדינה...' מדוע
9 לא הבאת עדים מהחברה שיעידו זאת בפנינו?

10 ת. מסיבה פשוטה שהמכתב הזה נרשם על פי שיחה עם העובדים מיכל ושימלה זה מה
11 שהם זכרו וב[ה]משך כשבדקתי אם אפשר לבסס את זה לבית המשפט הוחלט שהזכרון
12 שלהם לא מספיק.

13
14 ש. למה לא הגישו תצהיר? למה לא ביקשת מהם תצהיר הם עובדים שלך?
15 ת. על מה?" (פרוטוקול 21.1.2015 ע' 9 ש' 21-26).

16
17 עינינו הרואות: לא מדובר במצב בו עקב חלוף זמן לנתבעים לא נותרו ראיות או עדים; הוכח בבירור
18 שיש להם שני עדים אשר עדיין זוכרים את האירועים, אלא שהנתבעים קיבלו החלטה מודעת שלא
19 להביאם כעדים (על כל המשתמע מכך בדיני הראיות).

20
21 10. בענין חוסר תום לב, טוענים הנתבעים כי התובע בכל עת שמח על השימוש בסיסמה ואף
22 היה גאה בו, שכן מטרתו וכוונתו העיקרית היתה ועודנה הפצת הסיסמה ברחבי הארץ, ורק כאשר
23 נודע לתובע כי קיים דין אשר עשוי לזכות אותו בתשלום בגין הסיסמה, פנה לשימוש. אני דוחה את
24 הטענה. אין סתירה מובנית בין שמחה על האופי המוצלח של יצירה, הרצון שתופץ והרצון להפיק
25 מההפצה רווח כלכלי באמצעות זכויות המוקנות בדין. בכך שמדובר בעניינינו ביצירה שנוצרה על רקע
26 פוליטי, אין כדי לגרוע מכך. האם ניתן להעלות על הדעת, למשל (ומבלי להתיימר כמובן לדעת האם
27 זכויות היוצרים במחזה נותרו אצל המחזאי או שמא נמכרו הלאה), כי עשיית רווח על ידי חנוך לויין
28 ממכירת כרטיסים למחזה "מלכת האמבטיה", בעל המסר הפוליטי הטעון, או הגשת תביעה למניעת
29 הפרת זכויות היוצרים בו, היא בגדר חוסר תום לב כי המחזאי מבקש לאכוף את זכויותיו על-פי דין
30 לקבל פיצוי על הפרת זכויות יוצרים בנוסף לשמחתו על הצלחת המחזה? התשובה לדעתי ברורה,
31 והיא שלילית.

בית משפט השלום בקצרין

ת"א 39361-05-13 בן חורין נ' למשקי רמת הגולן בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

זכות יוצרים

התובע הרים את הנטל להוכיח ביחסים שבין הצדדים, כי הוא המציא את הסיסמה

11. כפי שכבר צוטט לעיל, התובע הצהיר כי הוא, ורק הוא, המציא את הסיסמה "הגולן – המים של המדינה". הנתבעים – ויתרו על חקירתו בחקירה נגדית. העד היחיד מטעם הנתבעים, מנכ"ל הנתבעת מר לנר, העיד כי אין לו ידיעה אישית בדבר מקור הסיסמה. כפי שכבר צוין לעיל, הסתבר בדיון ההוכחות כי הנתבעים יודעים על שני עובדי הנתבעת אשר זוכרים את נסיבות תחילת השימוש בסיסמה, אך הם בחרו במודע שלא להביא אותם כעדים. בחירה זו יש לזקוף לחובת הנתבעים, וקמה חזקה שאילו היו מעידים, עדותם היתה גורעת מגרסת הנתבעים. מר לנר צירף לתצהירו רשימת "הצעות לסיסמא לגולן" על נייר מכתבים של מועצה אזורית גולן בה מופיעה בין חמישה עמודי הצעות הסיסמה מושא התביעה, אולם אין ברשימה זו כדי להפריך את גרסת התובע. ראשית, ברור מסעיף 13 לתצהירו של מר לנר כי הוא לא היה בישיבה בה נרשמה הרשימה, ודבריו לפיהם הוא "למד" מהמסמך שהסיסמה נהגתה על ידי חברי הוועדה במעמד הפגישה או שהם סברו שמדובר בסיסמה שהיא נחלת הכלל (בין היתר כי ליד חלק מהסיסמאות האחרות במסמך נרשמו שמות), אינה אלא עדות סברה. בהעדר עדות עורך המסמך, או עדות כלשהי מטעם מי מוועד ישובי הגולן או המועצה האזורית גולן לפיה הסיסמה הומצאה בידי אדם שאינו מיכאל בן חורין התובע, אין בעדות זו כדי להפריך את תצהירו של התובע, לגביו ויתרו הנתבעים על חקירה נגדית, לפיו הוא המציא את הסיסמה.

12. שנית, ובבחינת למעלה מן הצורך: המסמכים בתיק מצביעים על כך שהנתבעים פעלו כדי לעמעם את נסיבות תחילת שימוש הנתבעים בסיסמה. תחילה, במכתב הנזכר לעיל של הנתבעת אל התובע, נטענה טענה עובדתית ברורה לפיה הסיסמה "הומצאה על ידי צוות מי גולן". כפי שראינו לעיל, מסתבר כי הנתבעים יודעים על שני עובדים שלה אשר זוכרים את נסיבות תחילת השימוש בסיסמה, אך הם בחרו שלא להביא אותם כעדים. תחת הבאת עדים אלה, הם הציגו גרסה עובדתית בכתב ההגנה ובתצהיר העדות הראשית אשר לא רק מהווה שינוי גרסה – כעת לא צוות מי גולן המציא את הסיסמא, אלא היא נהגתה בישיבה של גוף אחר, וועד ישובי הגולן; אלא שבגרסה החדשה הנתבעים אף "מעלימים" כליל את "החוליה" העובדתית הרלוונטית בשרשרת העובדתית הנטענת: בגרסה החדשה מסופר שהסיסמה נהגתה בישיבת וועד ישובי הגולן, אך לא נטען מאום כיצד התגלגלה הסיסמה מוועד ישובי הגולן לידי הנתבעת (כל זאת, כאשר ישנם שני עדים שלא הובאו שזוכרים את האירועים, וכאשר לא הוסבר מתי ובאלו נסיבות הגיעה רשימת הסממאות ממועצה אזורית גולן לידי הנתבעת המספקת בתחומיה מים (האם הרשימה שכבה בארכיב הנתבעת במשך עשרות שנים? האם הנתבעת פנתה למועצה האזורית והתגלתה הרשימה אצל המועצה האזורית רק בעקבות הגשת התביעה?)). הנתבעים טענו בסיכומיהם כי מה שעשתה הנתבעת היא

בית משפט השלום בקצרין

ת"א 13-05-39361 בן חורין נ' למשקי רמת הגולן בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

1 השתתפות במאבק על שימור הגולן בידי ישראל, תוך שימוש בסיסמה שבה כבר נעשה שימוש על ידי
2 ועד יישובי הגולן (פס' 30); אך לטענה זו אין כל בסיס בראיות.

3
4 13. הנתבע הצהיר בתצהיר העדות הראשית מטעם הנתבעים כי הוא "מצא" מאמר של מר
5 יהודה ולדמן, בו כתוב כי "הגולן הוא המוצב העליון – שיבר' המים של מדינת ישראל". מעבר לכך
6 שאמרה זו אינה זהה לסיסמה מושא התביעה, כאן המקום לציין כי לפני שהוגש התצהיר מטעם
7 הנתבעים, התובע הצהיר בתצהירו כי לאחר שהגה את הסיסמה "הגולן – המים של המדינה" והזמין
8 כרזות הנושאות את הסיסמה, הוא העביר אותם אל – מר יהודה ולדמן. כפי שכבר צוין, הנתבעים –
9 בחרו לוותר על חקירתו הנגדית של התובע, בין היתר בקשר להצהרות בקשר להעברת הכרזות למר
10 ולדמן. על כן רחוק אני מלקבוע שהתובע העתיק את הסיסמה מושא התביעה ממר ולדמן.

11
12 14. המסקנה מכל האמור לעיל היא כי ביחסים בין הצדדים לתביעה, התובע הרים את הנטל
13 להוכיח כי הוא, ורק הוא, המציא את הסיסמה "הגולן – המים של המדינה".

הסיסמה יכולה להיות מוגנת בזכויות יוצרים

14
15
16
17 15. התובע הוכיח כי הוא יצר את הסיסמה שבענייננו, ומתעוררת השאלה אם הסיסמה יכולה
18 להיות מוגנת בזכויות יוצרים. כפי שכותב המלומד טוני גרינמן,

19
20 "דרישת המקוריות היא 'לב לבו של חוק זכות יוצרים'. לכן חשוב מאוד להבין כראוי
21 את משמעותו של המושג 'מקורי' על-פי דיני זכויות יוצרים. משמעו, שיצירה נוצרה
22 בידי הטוען לזכות יוצרים (מבחינה זו, שהוא 'המקור' ליצירה) ושהיא מגלמת מידה
23 כלשהי של יצירתיות, או של משאב רוחני-אינטלקטואלי השקול ליצירתיות. אין כל
24 דרישה שהיצירה תהיה חדשנית או ייחודית" (טוני גרינמן **זכויות יוצרים** 90 (מהדורה
25 שניה 2008), המצטט מתוך ע"א 513/89 **Interlego A/S** נ' **Exin-Lines Bros. S.**
26 **A.**, פ"ד מח(4) 133, 165 (1994)).

27
28 כפי שמסביר **גרינמן**, בעבר במשפט האמריקאי די היה להצביע על מאמץ שהושקע ביצירה בלבד,
29 ללא יצירתיות. המשפט האמריקאי זנח מבחן זה (**Feist Publications, Inc. v. Rural**
30 **Telephone Service Company, Inc.**, 499 U.S. 340 (1991)). בית המשפט העליון
31 הישראלי

בית משפט השלום בקצרין

ת"א 13-05-39361 בן חורין נ' למשקי רמת הגולן בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

1 "לא זנח לגמרי את היסודות של מאמץ והשקעה, אך סירב להכיר בהם כיסודות
2 בלעדיים להקניית זכות יוצרים, בהיעדר יסוד היצירתיות. בתוך כך, הוא הגיע לניסוח
3 חדש של דרישת היצירתיות ושל משמעותה, והיא, שהביטוי שלגביו מתבקשת הגנת
4 זכות יוצרים צריך:

5
6 'להיות תוצר של השקעה מינימאלית של משאב אנושי כלשהו... [ו]יצירתה צריך
7 שתיעשה תוך שימוש מינימאלי של יצירתיות מקורית, כאשר "מקורית" פירושה
8 שהיצירתיות היא פרי עמלו הרוחני של היוצר, אך לא דווקא שהיא מהווה חידוש על
9 פני יצירות קיימות' (ההדגשה במקור)" (גרינמן, בע' 95; הציטוט מתוך פרשת
10 **Interlego** בע' 173).

השקעה

11
12
13
14 16. בענייננו, הנתבעים טוענים כי הסיסמה "הגולן – המים של המדינה" אינה צולחת את מבחן
15 ההשקעה. לטענתם, התובע טוען להשקעת משאבים בהפקת הכתובות (ה"גרפיטי") הנושאות את
16 הסיסמה, אך לא בהמצאת הסיסמא עצמה. דין הטענה להידחות. התובע הצהיר: "...חיפשתי ביטוי
17 'אזרחי לחשיבות הגולן למדינה ולתושביה. יגעתי והמצאתי את הסיסמה 'הגולן – המים של
18 המדינה'". הנתבעים, כאמור, ויתרו על הזכות לחקור את התובע בחקירה נגדית. עדות זו מקיימת
19 את מבחן ההשקעה. כפי שנקבע ב-ע"א 8485/08 **The FA Premier League Limited** נ'
20 המועצה להסדר ההימורים בספורט, פס' 34 ו-38 (14.3.2010),

21
22 "באשר למבחן ההשקעה – הרי שפרשנותו איננה מעוררת מחלוקת ויישומו פשוט. לפי
23 מבחן זה 'ביטוי לגביו מתבקשת הגנת זכויות יוצרים... צריך להיות תוצרה של השקעה
24 מינימאלית של משאב אנושי כלשהו' – זמן, עבודה, כישרון, ידע ועוד (ראו עניין
25 **אינטרלגו**, בעמ' 173).... מאחר שמבחן ההשקעה איננו מעורר ברגיל קשיים בצליחתו,
26 מבחן היצירתיות הוא שמכריע בסופו של דבר האם יצירה עומדת בדרישת המקוריות
27 בחוק" (שם; ראו גם גרינמן בע' 97).

28
29 כפי שכותב גרינמן, "... רישום עיפרון של צייר, אשר 'נשלף' בשניות ספורות ותוך מאמץ מזערי,
30 יקיים את היצירתיות הנדרשת ויהיה מוגן בזכות יוצרים" (גרינמן, בע' 94). התובע בענייננו השקיע
31 זמן כלשהו וכישרון כלשהו בהמצאת הסיסמה. "ראוי לציין", כותב גרינמן, "כי כישרון במשמע זה
32 אינו מונח ערכי ואין בו מידה. אפשר לומר שהוא היכולת לבטא רעיון בצורה כלשהי, ולו גם
33 הפרימיטיבית או הכושלת ביותר" (שם, ע' 93). על כן גם אם אניח (ואינני מניח) כי הסיסמה
34 שבענייננו מגלמת יכולת ביטוי פרימיטיבית וכושלת ביותר – מבחן ההשקעה מתקיים בענייננו.

בית משפט השלום בקצרין

ת"א 13-05-39361-05 בן חורין נ' למשקי רמת הגולן בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

יצירתיות

17. נפנה למבחן היצירתיות. גרינמן כותב:

"תהיה היצירתיות אשר תהיה, היא נדרשת במידה מינימלית בלבד. דיני זכות יוצרים אינם אליטיסטיים או ערכיים ובמסגרתם אין מקום למבחני איכות. החוק מכיר ביצירות מכל הרמות ומכל דרגות הכישרון, לרבות אלה שבחוגים מסוימים לא היו מוגדרות כספרות, כדרמה, כמוסיקה או כאמנות. החיבור הבנלי ביותר של סופר חובב מוגן בזכות יוצרים לא פחות מכתביו של ארנסט המינגווי; ציוריו של ילד בגן חובה זכאים להגנה זהה לזו שהחוק מעניק ליצירתם של שאגאל ושל דאלי" (גרינמן, בע' 97-98).

כבר עמדתי על כך שטענות התובע אינן להעתקת הדרך שבה הוצגה הסיסמה בכתובת הענק שערך – לא בהעתקת גרפיקה מדובר – אלא בהעתקת הסיסמה עצמה. הסיווג הרלוונטי בדיני זכויות יוצרים הוא יצירה ספרותית. הנתבעים טוענים כי סיסמה ככלל לא תוכר כמוגנת בזכות יוצרים. עוד טוענים הם כי הסיסמה שבענייננו אינה מקיימת את מבחן היצירתיות. לטענתם, מדובר בצירוף מלים בנאלי וטריוויאלי לגמרי, אשר אינו יצירתי או מקורי. נטען כי המונח "של המדינה" הוא מונח שגור ושכיח בו נעשה שימוש תדיר ויומיומי. נטען, כי אין דינה של הסיסמה מושא התביעה להימנות עם המקרים הנדירים שבהם תוכר זכות יוצרים בסיסמה.

18. אינני שותף לעמדתם של הנתבעים. אמנם הביעו מלומדים בישראל את הדעה, המבוססת על פסיקה אמריקאית, לפיה ככלל, סיסמה לא תזכה להגנת זכות יוצרים (ראו גרינמן בע' 97; ראו גם Eran Liss and Dan Adin Intellectual Property Law and Practice in Israel 363 (2012)). אלא שבחינה פרטנית של המקרים שנסקרו בספרים אלה מובילה אותי למסקנה כי הסיסמה שבענייננו, "הגולן – המים של המדינה" עומדת במבחן היצירתיות באופן שיש בו כדי לזכותה בהגנת זכות יוצרים.

הדיבור "מערכות שינה מתקדמות" לא הוכר כנושא זכות יוצרים כי מדובר בביטוי המתאר מוצר (ת"א (מחוזי חי') 101/08 אירופלקס מערכות שינה מתקדמות בע"מ נ' האחים מנדלבוים בע"מ (21.4.2011)). באופן דומה מצא פוסק קניין רוחני, במסגרת התנגדות לרישום סימן שירות, כי אין בביטוי "שבוע הספר העברי" המידה המינימאלית של יצירתיות אשר תזכה את יוצרו בהגנה במסגרת זכות היוצרים (התנגדות לרישום סימן שירות, החלטה מס' 97935 "שבוע הספר העברי" (מעוצב) "המו"ל" אגודה שיתופית של מוציאים לאור בישראל בע"מ נ' אגודת הסופרים העבריים

בית משפט השלום בקצרין

ת"א 13-05-39361 בן חורין נ' למשקי רמת הגולן בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

1 במדינת ישראל, פס' 45 (21.4.2004), וגם הסיסמה "לטפל בכאב ראש... ובראשונה" לא הוכרה
2 כנושאת זכויות יוצרים (ע"א (ת"א) 1519/07 מוסק נ' גלסקו סמיתקליין (ישראל) בע"מ, פס' 24
3 (21.9.2008): "השופטת המלומדת מצאה לדון בשאלה אם, ככלל, ביטוי בעל מספר מילים מצומצם
4 ראוי להגנת זכות יוצרים. אפשרות זאת לא נשללה, אלא שמסקנתה היתה כי אין בביטוי הספציפי
5 של המערער מידה מינימאלית של יצירתיות..." (שם, פס' 23; בית המשפט דחה את הערעור בענין זה
6 לאור הביטוי הנדון מבלי להטיל ביקורת על הקביעה בענין קיום אפשרות להכיר בהגנת זכות יוצרים
7 על ביטוי בעל מספר מילים).

8
9 לעומת אלה, הוכרה הגנת זכויות יוצרים לפסוקיות קצרות משירים מפורסמים: "יש סוסים
10 שמדברים עברית" (ת"א (שלום ת"א) 59229/96 אקו"ם אגודת קופוזיטורים, מחברים ומו"לים
11 למוסיקה בישראל בע"מ נ' פלד (3) תקשורת בע"מ (2.3.1998)) ו-"הופה הולה הולה הופה" (ת"א
12 (מחוזי ת"א) 2378/98 אקו"ם אגודת קומפוזיטורים ואחרים נ' ראובני פרידן בע"מ (22.3.2000). ב-
13 (ת"א (הרצ' 1010/88 נשר נ' גלעד (22.7.1990) לא היתה מחלוקת בין הצדדים שסיסמה יכולה
14 להוות יצירה ספרותית המוגנת בזכויות יוצרים (שם, פס' 6), והוכרה הסיסמה "הסיידר נופל לא
15 רחוק מהעץ ישר לפחית" כיצירה ספרותית המוגנת בזכויות יוצרים.

16
17 כאן המקום להעיר כי Liss and Adin מציינים גם את הביטוי "לקחת את ידי בידך"
18 כביטוי שזכה להגנת זכויות יוצרים, אך עיון ב-ת"א (כ"ס) 2445/04 רוטבליט נ' ברמג לייף בע"מ
19 (14.8.2005) מעלה כי לא מדובר היה, באותה פרשה, בשימוש בביטוי זה לבדו, אלא בקטע באורך 5
20 שורות מהשיר הנושא שם זה. הנתבעים שם טענו כי דווקא שורה אחרת בשיר, "דברים שרואים
21 מכאן לא רואים משם" הפכה למטבע לשון, אך בית המשפט קבע כי "דין טענה זו להכשל מהסיבה
22 הפשוטה והברורה, כי אין עסקינן בציטוט משפט אחד או 'מטבע לשון' שהושאל מוך היצירה גרידא,
23 אלא ציטוט בית שלם מתוכה, שהוא 'חלק ניכר' מהיצירה".

24
25 אוסיף ואעיר – למרות שספק אם הדבר נדרש נוכח פסקי הדין הנזכרים לעיל שבהם הוכרו
26 זכויות יוצרים בסיסמאות – כי הדעה לפיה יש להעדיף הגנה על סיסמה בסימן מסחר (ראו ע"א
27 11991-02-10 אבידן נ' ג'רנטיק בינלאומי ישראל בע"מ, פס' 7 (28.8.2012) (להלן: ענין אבידן); שרה
28 פרזנטי דיני זכויות יוצרים כרך ב 79 (מהדורה שניה מורחבת ומעודכנת 2000)) – אינה רלוונטית
29 לענייננו, שבו היוצר אינו משווק מוצרים או שירותים תחת הסיסמה. עוד אוסיף כי גם בדעה זו
30 משתקפת תמיכה בהצדקה העקרונית לכך שבמקרים המתאימים, סיסמה תוגן כקניין רוחני.

31
32 לי נדמה כי המשותף לביטויים "מערכות שינה מתקדמות" ו"שבוע הספר העברי", אשר לא
33 הוכרו כמוגנים בזכות יוצרים, הוא שמדובר בביטויים תיאוריים גרידא, אשר מתארים ריהוט חדר
34 שינה ואירוע תרבותי, בהתאמה. הביטויים "יש סוסים שמדברים עברית" ו"הופה הולה הולה

בית משפט השלום בקצרין

ת"א 13-05-39361 בן חורין נ' למשקי רמת הגולן בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

1 הופה", לעומת ביטויים אלה, מהווים שורות משירים וכל אחד מהם, גם כאשר בוחנים אותו
2 במנותק מהשיר, הוא תוצר של עמל רוחני. "הסיידר נופל לא רחוק מהעץ ישר לפחית", אשר כן
3 הוכרה כנושאת זכות יוצרים, היא הדוגמה הקרובה ביותר לסיסמה שבענייננו. מדובר ב"משחק" על
4 משקל ביטוי אחר ("התפוח לא נופל רחוק מהעץ"). בענייננו "הגולן – המים של המדינה" הוא משחק
5 על משקל הביטוי "החרמון" הוא העיניים של המדינה". הביטוי "הסיידר נופל לא רחוק מהעץ ישר
6 לפחית" הוא פרי עמל רוחני; היצירתיות מתבטאת ביצירת "וריאציה" (בשירה, "שנוי"; במוסיקה
7 "הגן") של דבר מוכר אשר "מתכתב" עם המקור. "הגולן – המים של המדינה" הוא וריאציה על
8 "החרמון" הוא העיניים של המדינה". בענין זה ארחיב להלן בפרק על יצירה נגזרת. לא נעלם מעיני
9 שגם "לטפל בכאב ראש... ובראשונה", אשר לא הוכר כמוגן בזכות יוצרים, מהווה אף הוא וריאציה,
10 של "בראש ובראשונה"; אילו הייתי צריך להכריע ייתכן והייתי קובע כי "לטפל בכאב ראש...
11 ובראשונה" מוגן בזכות יוצרים (ודוק: אין מבחן איכות, ומידת ה"קליטות" של היצירה אינה
12 מוסיפה או גורעת). אופיה של הסיסמה בענייננו כווריאציה מוביל אותנו באופן טבעי אל תוך הדיון
13 בטענות נוספות בפי הנתבעים, לפיהן הסיסמה בענייננו אינה זוכה להגנת זכות יוצרים כי התובע
14 העתיק אותה מיצירה קיימת (הסיסמה של מסס "החרמון" הוא העיניים של המדינה").

15
16 בטרם אפנה לדיון זה, אדחה את טענת הנתבעים בענין השלכת השימוש הנרחב
17 בביטוי "של המדינה". בענייננו לא מדובר בסיסמה מהסוג הקובע שמוצר או שירות זה או אחר הוא
18 המוצר או השירות הפופולרי ביותר בתחומו ("המבחן של המדינה", "העיתון של המדינה"). בהכרה
19 בזכות יוצרים לסיסמה שבענייננו אין משום ניכוס הדיבור "של המדינה" לתובע (ראו ענין **אבידן פסי**
20 7). הסיסמה בענייננו מורכבת יותר. לא מדובר בסיסמה שטוענת שמא מים אלו או אחרים הם סוג
21 המים הפופולרי ביותר במדינה. "הגולן – המים של המדינה" מציעה כי חשיבותו הגיאופוליטית של
22 הגולן נעוצה בכך שמים המשמשים את המדינה מקורם בו.

יצירה נגזרת

23
24
25
26 19. הנתבעים טוענים כי הסיסמה שבענייננו אינה מקיימת את מבחן המקוריות, כי התובע עצמו
27 העיד כי הסיסמה נלקחה או הועתקה מאמרתו של בני מסס "החרמון" הוא העיניים של המדינה".
28 ככל שהטענה היא שעצם התבססותו של התובע, ביצירת הסיסמה שבענייננו על יצירתו של אחר,
29 תהא מידת השוני בין שתי היצירות אשר תהא, אני דוחה את הטענה. מחבר המשתמש בנושא קיים
30 ובהשקעת מאמץ הכישרון יצר יצירה חדשה – יצירה זו מוגנת ונושאת זכויות יוצרים (ת"א (ת"א)
31 1457/89 **בוקשפן נ' נוב**, פ"מ התשנ"ג(2) 353, 364); אורית פישמן אפורי **היצירה הנגזרת בדיני**
32 **זכויות יוצרים** 426 (2005). "עצמאותה ומקוריותה [של יצירה] אינן נפגמות מן העובדה שהרעיונות
33 שהיא מבטאת אינם מקוריים או שיוצרה הושפע מרעיונות כאלה או שאב מהם השראה.... העובדה,
34 שיצירה מתבססת על רכיב קיים או בנויה מרכיבים קיימים, אינה גורעת ממקוריותה, ובלבד

בית משפט השלום בקצרין

ת"א 13-05-39361 בן חורין נ' למשקי רמת הגולן בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

1 שהיצירה שונה מרכיבים אלה באופן כלשהו שאינו טריוויאלי" (טוני גרינמן **זכויות יוצרים** 91-92
2 (מהדורה שניה 2007)). השוו ביקורתה של פרזנטי בקשר לסיסמה הנזכרת שהתבססה על הפתגם
3 "התפוח לא נופל רחוק מהעץ", לפיה שינוי סמנטי בסיסמה שהיא נחלת הכלל לא צריך להיות מוגן
4 בדיני זכויות יוצרים כי השינוי חייב לעמוד במבחן המקוריות, ובהעדר שילוב הסיסמה במדיה (כגון
5 מוסיקה או גרפיקה) לא מתקיימת דרישה זו (ראו **פרזנטי** בע' 79). תמימי דעים אני עם המחברת כי
6 דרישת המקוריות חייבת להתקיים, אך אינני בדעה שמקוריות אינה יכולה להתקיים בסיסמה
7 עצמה (במובחן ממדיה). כפי שהמחברת עצמה כותבת במקום אחר (בהקשר של סיסמה בפרסומת),
8 "השאלה, האם כותרת וסיסמא יכולה להיות מוגנת כיצירות בפני עצמן ללא תלות בנושא הפרסום
9 מורכבת ומשתנה בהתאם לאופיה ולמידת הייחודיות שבה" (שם, בע' 77; ההדגשה הוספה).
10 הסיסמה מושא ענייננו היא יצירה נגזרת, וככזו היא "עשויה... להיחשב מקורית אם היוצר הוסיף
11 תרומה מקורית משלו ויצר בכך יצירה חדשה" (שם, ע' 92). בענייננו, הסיסמה "הגולן – המים של
12 המדינה" שונה מהסיסמה "החרמון הוא העיניים של המדינה", שעליה היא מהווה וריאציה, באופן
13 שאינו טריוויאלי. המשותף בין שתי הסיסמאות, כפי שניסחו זאת הנתבעים, הוא ש-X הוא ה-Y של
14 המדינה, וכן החרוז בין "עיניים" לבין "מים". אולם, בסיסמה השניה מדובר בהרמוני, ובראשונה
15 מדובר בגולן כולו; בשניה מדובר בעיניים ובראשונה מדובר במים. למעט החרוז הנזכר,
16 ולמעט העובדה שעניינים נוטות להיות לחות (קשר שאינו רלוונטי לאף אחת משתי הסיסמאות), אין
17 קשר בין עיניים לבין מים. זאת ועוד: המסר בשניה הוא שהחרמון חשוב בזכות השליטה בתצפית
18 שהיא מאפשר, והמסר בראשונה שונה, והוא שהגולן חשוב בזכות מקורות המים בו. החלפת
19 "עיניים" ל"מים" והחלפת "החרמון" ל"גולן" הן תרומותיו של התובע, ההופכות את הסיסמא
20 מושא ענייננו ליצירה חדשה.

21
22 דחיתי לעיל את טענת הנתבעים לפיה מר יהודה ולדמן טבע את המשפט "הגולן הוא המוצב
23 העליון – שיבר' המים של מדינת ישראל" לפני שהתובע המציא את הסיסמה שבענייננו וכי התובע
24 התבסס על דברי ולדמן. אוסיף, בבחינת למעלה מן הצורך, כי גם אם הייתי מניח אחרת, ההבדל בין
25 הסיסמה "הגולן – המים של המדינה" לבין המשפט המיוחס למר ולדמן גדול עוד יותר מההבדל בין
26 הסיסמה הראשונה לבין המשפט של מסס "החרמון הוא העיניים של המדינה".

הפרות הנתבעים

27
28
29
30 20. התובע הצהיר בתצהיר העדות הראשית שלו כי הוא צייר שתי כתובות ענק על בריכות בטון
31 לאגירת מי שתיה, אחד במעלה הכביש לדרום רמת הגולן והשני במעלה הכביש מצומת מגדל לכיוון
32 צומת צלמון (בצמוד לכניסה לואדי חמאם). לטענתו "כל מי שנסע לישובי דרום הגולן ולמרכז הגולן
33 (קצרין ובנותיה) היה חייב לראות את ציורי הגרפיטי הענקיים הללו". כפי שכבר נזכר לעיל,
34 הנתבעים – בחרו שלא לחקור את התובע על תצהירו. בהעדר גרסה שתקשר בין השימוש הנטען של

בית משפט השלום בקצרין

ת"א 39361-05-13 בן חורין נ' למשקי רמת הגולן בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

1 ועד יישובי הגולן בסיסמה לבין תחילת השימוש של הנתבעת בסיסמה; כאשר הנתבעים נמנעו במודע
2 מלהביא לעדות שני עובדים אשר זוכרים את נסיבות תחילת השימוש; די בכך שהתובע צייר את
3 הסיסמה בשתי כתובות ענק הנצפים מהכניסות לרמת הגולן כדי לקבוע כי התובע הטא את מאזן
4 ההסתברויות בדין האזרחי בשאלה אם הסיסמה הועתקה ממנו.

5
6 מהראיות בתיק עולה כי הנתבעת משתמשת בסיסמה של התובע למצער משנת 1999. עם
7 זאת, התובע טען בבירור לשימוש רק בשנים הבודדות לפני הגשת התביעה, ועל כן הוא אינו זכאי
8 לסעד בקשר להפרות אותן הוא הוציא מתביעתו. כבר עמדתי לעיל על כך שהנתבעים שינו את
9 גרסתם העובדתית, ובתצהיר העדות הראשית מטעמם נעלמה החוליה בשרשרת המקשרת בין
10 המצאת הסיסמה, כנטען על ידם, בישיבת ועד יישובי הגולן לבין תחילת שימושם של הנתבעים
11 בסיסמה, וכל זאת כאשר הנתבעים בחרו במודע שלא להביא לעדות שניים מעובדי הנתבעת אשר
12 זוכרים את נסיבות תחילת השימוש בסיסמה. נמצא, כי הנתבעת מעתיקה את הסיסמה על
13 החשבונות שהיא שולחת ללקוחותיה, חודש בחודשו; הסיסמה מופיעה בחוזים של הנתבעת, ועוד.

הצגת הסיסמה במקום ציבורי אינה מוציאה את ההעתקה מהפרה

14
15
16
17 21. אני דוחה את טענת הנתבעים, לפיה מאחר והתובע הציב את כותרות הענק הנושאות את
18 הסיסמה במקום ציבורי, ההעתקה אינה מהווה הפרת זכות יוצרים. סעיף 23 לחוק זכויות יוצרים
19 קובע "שידור, או העתקה בדרך של צילום, ציור, שרטוט או תיאור חזותי דומה, של יצירה
20 אדריכלית, יצירת פיסול או יצירת אמנות שימושית, מותרים אם היצירה ממוקמת בקביעות
21 במקום ציבורי". אלא שכפי שכבר צוין, תביעת התובע אינה בגין העתקת התצוגה הגרפית של
22 הסיסמה בכותרת הענק, אלא – בסיסמה עצמה (כיצירה ספרותית). גם אין בידי לקבל את טענת
23 הנתבעים לפיה מאחר והתובע צבע את הסיסמה באותיות גדולות במקומות ציבוריים, הוא ויתר על
24 זכות היוצרים בה. אם במשפט הישראלי צייר של ציור קיר (שאינו בגדר "אמנות שימושית") יכול
25 לעמוד על זכויות היוצרים בציור למרות שהציור מוצג במקום ציבורי (ראו דעתו של גרינמן בע' 347-
26 348), אין הצדקה לראות בהצגת יצירה ספרותית מוגנת במקום ציבורי משום ויתור על זכויות
27 היוצרים.

אחריות הנתבע, מנכ"ל האגודה

28
29
30
31 22. התובע פנה לנתבעים בדרישה לשלם לו על השימוש בסיסמה לפני למעלה משנתיים. הנתבע
32 מר לנר, מנהל האגודה, שלח לו מכתב תשובה בחודש ינואר 2013, אך אין בפי הנתבעים טענה לפיה
33 הם הפסיקו את השימוש בסיסמה. מכאן שלפחות בקשר להעתקות שבוצעו מאז ינואר 2013, גם
34 הנתבע, כמנהל האגודה הנתבעת, נושא באחריות אישית בגין הפרת הנתבעת (ראו ע"א 407/89 צוק

בית משפט השלום בקצרין

ת"א 13-05-39361 בן חורין נ' למשקי רמת הגולן בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

1 אור בע"מ נ' קאר סקויריטי בע"מ, פ"ד מח(5) 661 (1994); סעיף 12 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש] חל
 2 כיום בדיני זכויות יוצרים בשינויים המחויבים (באמצעות סעיף 52 לחוק זכות יוצרים). יוטעם, כי
 3 מאחר ולהפרת זכות יוצרים לא נדרש יסוד של מודעות – זהו משטר קנייני שהיסודות בו הם קיום
 4 הזכות והפרתה (העדר מודעות יכול להקים הגנה, הגנת מפר תמים) – די בכך שהנתבע היה ער,
 5 כמנהל הנתבעת, להמשך השימוש בסיסמה בידי הנתבעת כדי להטיל עליו אחריות אישית, באופן
 6 ההופך אותו לשותף למעשה ההעתקה, ולא נדרש יסוד של מודעות לכך שהשימוש בסיסמה היווה
 7 הפרת הזכות:

8
 9 "...אם עוולה מסוימת דורשת יסוד נפשי של מודעות לרכיבים העובדתיים של העוולה
 10 – אותו יסוד נפשי יידרש מהאורגן בטרם נבוא להטיל עליו אחריות. אם היסוד הנפשי
 11 הנדרש בעוולה הוא יסוד נפשי של רשלנות, אותה דרישה תחול על האורגן. הוא הדין
 12 אם העוולה היא עוולה של אחריות חמורה, היינו: עוולה אשר אין בה דרישה ליסוד
 13 נפשי לצורך צמיחת האחריות וכנגד גובה האחריות. טענות אלו, עשויות שתיטענה בפי
 14 האורגן כפי שהן נטענות בפי כל מזיק אחר. דין האורגן כדן כל אדם אחר" (שם, ע'
 15 701).

הנתבעים לא הוכיחו הגנת מפר תמים

16
 17
 18
 19 23. הנתבעים טוענים להגנת "מפר תמים" לפי סעיף 58 לחוק זכות יוצרים. דא עקא, למצער
 20 החל ממכתבו הראשון הנזכר של התובע, הנתבעים אינם יכולים לטעון שהם מפרים תמימים, שכן
 21 גם אם הם לא "ידעו" עם קבלת המכתב שלתובע זכות יוצרים בסיסמה (שכן זו היתה טענה של
 22 התובע שלא קיבלו הנתבעים), הרי מאותו שלב "היה עליהם לדעת", קרי – היה עליהם לערוך את
 23 הבירורים הדרושים כדי לדעת כי קיימת זכות יוצרים בסיסמה, חלף המשך השימוש בסיסמה (ראו
 24 סעיף 58 לחוק זכויות יוצרים: "הופרה זכות יוצרים או זכות מוסרית, ואולם המפר לא ידע ולא היה
 25 עליו לדעת, במועד ההפרה, כי קיימת זכות יוצרים ביצירה, לא יחויב בתשלום פיצויים עקב
 26 ההפרה").

27
 28 24. אוסיף, בקשר לתקופה לפני מכתבו הראשון של התובע, כי נוכח התנהלותה הדיונית הנזכרת
 29 לעיל של הנתבעת – החסרת ה"חוליה" המרכזית בגרסתם (הנוכחית) והימנעות מהבאת העדים
 30 הרלוונטיים ביותר – גם אין בידי לקבוע כי הנתבעת הרימה את הנטל להוכיח כי בתקופה קודמת זו
 31 היא היתה מפרה תמימה. עוד אוסיף בענין זה, בקשר לטענת הנתבעים לפיה הנתבעת השתמשה
 32 בסיסמה במסגרת מאבק לשמירת הגולן, כי אין זה ברור מאליו שכך הם פני הדברים. שכן, מדובר
 33 באגודה המספקת מים לתושבי רמת הגולן, ולסיסמה, שעניינה "מים" ו"הגולן", התאמה בלתי

בית משפט השלום בקצרין

ת"א 13-05-39361 בן חורין נ' למשקי רמת הגולן בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

מבוטלת לפעילותה של הנתבעת; לאור האמור, יש לנתבעת גם עניין "אישי" להשתמש בסיסמה זו. ועוד: השימוש בסיסמה לא הצטמצם לתקופות המאבק לשמירת רמת הגולן, אלא ממשיך גם היום.

התובע זנח את הטענה בדבר זכות מוסרית

25. התובע טען בכתב התביעה, בנוסף להפרת זכות היוצרים, להפרת הזכות המוסרית. מאחר והתובע זנח טענה זו בסיכומיו אינני נדרש לה. מכאן גם אינני נדרש לנתח את השאלה האם יש מקום להכיר בזכות מוסרית לציין את שם היוצר בכל פעם שחוזרים על סיסמה מוגנת.

הסעד

26. אין מחלוקת על כך ששימוש הנתבעים בסיסמה שבענייננו לא גרמה לתובע נזק ממון (מעבר לאי-תשלום דמי רישיון בידי הנתבעים). אין בפנינו הנסיבות המסחריות שבהן הפרת זכות יוצרים עלולה לגרום לעוסק להפסיד למפרים מכירות ללקוחות. סעיף 56 לחוק זכות יוצרים מסמיך את בית המשפט לפסוק פיצויים ללא הוכחת נזק. הסעיף קובע:

פיצויים 56. (א) הופרה זכות יוצרים או זכות מוסרית, רשאי בית המשפט, על פי בקשת התובע, לפסוק לתובע, בשל כל הפרה, פיצויים בלא הוכחת נזק בסכום שלא יעלה על 100,000 שקלים חדשים.

בלא הוכחת נזק (ב) בקביעת פיצויים לפי הוראות סעיף קטן (א), רשאי בית המשפט לשקול, בין השאר, שיקולים אלה:

- (1) היקף ההפרה;
- (2) משך הזמן שבו בוצעה ההפרה;
- (3) חומרת ההפרה;
- (4) הנזק הממשי שנגרם לתובע, להערכת בית המשפט;
- (5) הרווח שצמח לנתבע בשל ההפרה, להערכת בית המשפט;
- (6) מאפייני פעילותה של הנתבע;
- (7) טיב היחסים שבין הנתבע לתובע;
- (8) תום לבו של הנתבע.

(ג) לעניין סעיף זה יראו הפרות המתבצעות במסכת אחת של מעשים, כהפרה אחת.

(ד) השר רשאי, בצו, לשנות את הסכום הקבוע בסעיף קטן (א).

בית משפט השלום בקצרין

ת"א 13-05-39361 בן חורין נ' למשקי רמת הגולן בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

1 בעניינינו מדובר בהפרה בהיקף לא מבוטל: העתקת הסיסמה במסמכים שהנתבעת שולחת לכל
2 לקוחותיה, חודש וחודשו (ובמסמכים נוספים), וזאת במשך שנים בודדות (על-פי תיחום התביעה
3 בידי התובע). עם זאת, ההפרה אינה חמורה במיוחד. אמנם הנתבעים לא הוכיחו כי הם פעלו בתום
4 לב (אף לפני מכתבו של התובע אליהם); אולם, התובע לא הוכיח את ההיפך, שהנתבעת פעלה במצח
5 נחושה מלכתחילה וגזלה את סיסמתו ביודעין. התובע גם לא הפריך, או ניסה להפריך, את טענת
6 הנתבעים לפיה הם אינם מפיקים כל רווח כלכלי מהשימוש בסיסמה, שכן האגודה אינה עומדת
7 בביקוש צריכת המים בגולן, אספקת המים נעשית בכפוף לרישיון מטעם רשות המים ואסור לספק
8 מים ל"לקוחות מזדמנים", ועל כן הנתבעת אינה נוקטת בפעולות פרסום ושיווק להן היא אינה
9 נדרשת (מטעם זה נדחית עילת התביעה בענין עשיית עושר ולא במשפט). כן מקובל עלי כי **אחת** מן
10 הסיבות שבגינן בחרה הנתבעת להשתמש בסיסמה היתה הזדהות ערכית עם מאבק ציבורי לשמירת
11 הגולן בידי ישראל. כפי שכבר ציינתי, לא נגרם נזק ממון לתובע (למעט אי תשלום דמי רשיון בידי
12 הנתבעים). התובע סבל עוגמת נפש מהשימוש בסיסמתו בידי הנתבעים מבלי שהם משלמים לו על
13 שימוש זה. הנתבעים מצביעים על טענת התובע לפיה הוא שמח על השימוש בסיסמא בידיהם; אך
14 אין בכך כדי לגרוע. התובע לא סבל עוגמת נפש מעצם השימוש בידי הנתבעים, אלא – מכך שעשו
15 זאת תוך פגיעה בזכויותיו, מבלי ששלמו לו על השימוש. מאפייני הנתבעת הם מאפייניו של תאגיד
16 בעל מטרה ציבורית – הספקת שירות חיוני לציבור – אשר אינו מרוויח כספית מהשימוש בסיסמה.
17 מאפייני הנתבע הוא כמנהל של תאגיד שכזה. הצדדים אינם מתחרים עסקיים; התובע הוא לקוח של
18 הנתבעת; התובע הוא תושב רמת הגולן אשר הוביל במאבק לשמירת הריבונות עליה בידי ישראל,
19 והנתבעת היא ספקית מים ברמת הגולן אשר מזדהה עם מאבק זה.

20
21 ראו השוו סכומי פיצוי בלא הוכחת נזק בנסיבות בהן מדובר היה, בשונה מעניינינו, ביצירות
22 המשמשות לצרכים מסחריים ובהפרות בנסיבות **מסחריות**;
23

24 א. פיצוי בלא הוכחת נזק בסך של 60,000 ₪ בגין הפרת זכות יוצרים (ו-20,000 ₪ בגין
25 הפרת זכות מוסרית), בגין שימוש בטלוויזיה ארצית מסחרית (היקף הפצה רחב הרבה יותר
26 מבעניינינו) במשך יום וחצי (תקופה קצרה באופן משמעותי מהתקופה בעניינינו), של שיר של זמר
27 המתפרנס משיריו תוך הפרת זכויות יוצרים מתוך טעות בתום לב (ת"א (מחוזי ת"א) 43278-03-11
28 **אבידן נ' קשת בע"מ**, פס' 11 (19.5.2013));
29

30 ב. פיצויים בלא הוכחת נזק בסך של 50,000 ₪ בגין מכירת עותקים מפרים של משחקי
31 מחשב תוך הפרת זכות יוצרים במשך 10 שנים, כאשר בכל רגע נתון החזיקה הנתבעת בכ-10 עותקים
32 מפרים לשם שיווקם (ת"א (מחוזי חי') 52260-01-14 **Kabushiki Kaish Sony Computer**
33 **Entertainment Inc נ' גבר**, פס' 81-66 (16.3.2015));
34

בית משפט השלום בקצרין

ת"א 13-05-39361 בן חורין נ' למשקי רמת הגולן בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

- 1 ג. סכומים של 15,000 ו-5,000 ₪ (וסך נוסף של 35,000 ₪ בגין הפרת הזכות
2 המוסרית) בגין הפרת הזכות החומרית בצירוי קלפי אסטרולוגיה שיצרה התובעת שם לצרכים
3 מסחריים, בידי גורם מסחרי, ב-ת"א (מחוזי חי') 15824-10-12 **רינקוב נ' קליין**, פס' 13
4 ;(13.10.2014)
5
6 ד. סך של 35,000 ₪ כפיצוי בלא הוכחת נזק בגין העתקת מאמר שלם המשמש לתובע
7 לצרכים מסחריים בידי גוף מסחרי אחר (ת"א (מחוזי חי') 36429-10-13 **רוזנבלט ושות' משרד עו"ד**
8 **נ' עו"ד סמעאן** (25.5.2014);
9
10 ה. פיצויים בלא הוכחת נזק בסך של 7,500 ₪ בגין שימוש באתר "מאקו", ב-2 תמונות
11 של ידוענית שהזכויות בהן היו של צלם, כאשר הנתבעת חשבה בטעות כי הזכויות הן של משרד יחסי
12 ציבור והסירה את התמונות מיד עם דרישת התובע שם (בשונה מענייננו) – ת"א (מחוזי מרכז)
13 27007-10-13 **טובלי נ' שידורי קשת בע"מ** (10.2.2014)).
14
15 בענייננו, לא מדובר, כאמור, בנסיבות מסחריות. לאור כל הנסיבות שאותן פירטתי לעיל, בנוסף
16 לאופי היצירה שבה מדובר – סיסמה אשר יצר התובע במסגרת מאבק ציבורי – נדמה לי שהסכום
17 שאליו הפנו הנתבעים כסכום שהם הציעו לתובע במגעי הצדדים לפשרה – 18,000 ₪ -- מתאים
18 כסכום פיצוי בלא הוכחת נזק בענייננו.
19
20 מאחר והפרתו של הנתבע נעשתה במסגרת תפקידו כמנהל הנתבעת, חלקו בחיוב הנזכר עומד
21 בנסיבות העניין על סך של 8,000 ₪, אותם הוא חייב יחד ולחוד עם הנתבעת.
22
23 27. סוף דבר: הנתבעת תשלם לתובע סך של 18,000 ₪, כאשר 8,000 ₪ מתוכם חייב לו הנתבע
24 יחד ולחוד עם הנתבעת. מאחר והתובע לא הוכיח את זכאותו לרוב רובו של סכום הפיצוי לו הוא
25 עתר, אינני עושה צו להוצאות.
26
27 ניתן היום, כ"ט ניסן תשע"ה, 18 אפריל 2015, בהעדר הצדדים.
28
29

דניאל קיריס, שופט

בית משפט השלום בקצרין

ת"א 13-05-39361 בן חורין נ' למשקי רמת הגולן בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

1
2

3

4